

การรับรู้ และความคิดเห็นของผู้ประกอบการร้านค้าในหมู่บ้าน ต่อพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551

ชยวัฒน์ สวัสดิ์*

จรัส ศรีปัทมา, บุญส่ง สีหาคำ**

บทคัดย่อ

เครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นสารเสพติดที่ถูกรัฐกฎหมาย และเป็นปัญหาสำคัญในสังคมไทยทั้งทางตรงและทางอ้อม เป็นสินค้าที่ขายได้โดยถูกกฎหมายและมีอยู่ทั่วไปทั้งเขตเมืองและชนบท โดยมีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อศึกษา การรับรู้ ความคิดเห็น ปัญหา/อุปสรรค และข้อเสนอแนะ ของผู้ประกอบการร้านค้าในหมู่บ้านต่อพระราชบัญญัติ ควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 โดยใช้รูปแบบ การวิจัยเชิงพรรณนา เก็บข้อมูลเชิงปริมาณด้วยการสำรวจ แบบ Cross-Sectional Study และข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการ สอนทนากลุ่ม (Focus group discussion) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ ในการวิจัยแบ่งเป็น 2 กลุ่มเพื่อเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ คือ ผู้ประกอบการร้านค้าในหมู่บ้าน จำนวน 215 คน โดยใช้ แบบสัมภาษณ์ และกลุ่มที่เก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ จำนวน 90 คน ด้วยแนวคำถามเปิดแยกรายประเด็นในการสนทนา กลุ่มย่อย วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เพียร์สัน และเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis) เชื่อมโยงความหมายแล้วพรรณนา เป็นความเรียง ผลการวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนมาก เพศหญิง ร้อยละ ร้อยละ 54.4 กลุ่มอายุมากที่สุด คือ 50-64 ปี ส่วนมากสถานภาพสมรสคู่ จบการศึกษาระดับ

ประถมศึกษามากที่สุด อาชีพหลักของครอบครัวคือ เกษตรกรรมและค้าขาย รายได้เฉลี่ยต่อครอบครัวต่อ เดือนน้อยกว่า 4,500 บาท โดยเฉลี่ยมีรายได้ 4,703.3 บาท ต่ำสุด 500 บาท และสูงสุด 30,000 บาท ในด้านความรู้ ส่วนมากมีความรู้ในระดับปานกลาง ร้อยละ 50.7 รองลงมา มีความรู้ในระดับสูงและระดับต่ำ สำหรับด้านความคิดเห็น ส่วนมากอยู่ในระดับเห็นด้วย ร้อยละ 50.2 รองลงมา คือ ไม่แน่ใจและไม่เห็นด้วย และความรู้มีความสัมพันธ์กับ ความคิดเห็น ในเชิงบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = 0.227, p\text{-value} = 0.001$)

ข้อเสนอแนะ

- 1) ควรมีการให้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แก่กลุ่มเด็กและเยาวชนอายุต่ำกว่า 20 ปี ทุกคน ทั้งในโรงเรียนและในชุมชน
- 2) ควรมีการให้ความรู้แก่ผู้นำชุมชนด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพื่อจะได้ประชาสัมพันธ์ ให้ผู้เกี่ยวข้องทั้งผู้ขายและผู้ซื้อได้ปฏิบัติตามกฎหมาย และ
- 3) ควรส่งเสริมและสนับสนุนให้หน่วยงานภาครัฐ หรือเอกชนที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์ และการรณรงค์เกี่ยวกับกฎหมายหรือมาตรการ การควบคุม เครื่องดื่มแอลกอฮอล์อย่างจริงจังและเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน

* เจ้าหน้าที่บริหารงานสาธารณสุข 7 สาธารณสุขอำเภอเมืองจันทรี จังหวัดจันทบุรี

** นักวิชาการสาธารณสุข 7 ว. สำนักงานสาธารณสุขอำเภอเมืองจันทรี จังหวัดจันทบุรี

บทนำ

เครื่องดื่มแอลกอฮอล์(สุรา) เป็นสารเสพติดที่ถูกกฎหมายตามคำจำกัดความขององค์การอนามัยโลก และเป็นปัญหาสำคัญในสังคมไทย มีปัจจัยสนับสนุนมากมายให้คนไทยบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยมีรูปแบบของเครื่องดื่มที่สามารถตอบสนองต่อความต้องการของคนในแต่ละกลุ่ม เป็นสินค้าที่ขายได้โดยถูกกฎหมาย และมีอยู่ทั่วไปทั้งเขตเมืองและชนบท ประกอบกับค่านิยมด้านการดื่มสุราและวิถีชีวิตของคนไทย ที่ใช้สุราในงานพิธีงานเลี้ยง หรืองานประเพณีต่างๆ จนเห็นเป็นเรื่องปกติ และเป็นเรื่องจำเป็นที่ต้องใช้ในโอกาสต่างๆเหล่านั้น ข้อมูลการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในประเทศไทย พบว่า คนไทยดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ 13.6 ลิตรต่อคนต่อปี จัดเป็นอันดับ 5 ของโลก (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ. 2548) และประเทศไทยมีคนดื่มสุรา เบียร์และเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกปี เฉลี่ยปีละ 260,000 คน (สำนักงานสถิติแห่งชาติ. 2545) การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นอกจากจะทำให้เกิดอันตรายแก่ผู้ดื่มแล้วยังทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน เช่น ความผิดทำให้เสียทรัพย์สิน ความผิดเกี่ยวกับเพศ ความผิดเกี่ยวกับร่างกาย ความผิดฐานบุกรุก และความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเรา เป็นต้น นอกจากนี้ยังเกิดปัญหาด้านสัมพันธภาพและสุขภาพจิตในครอบครัว เป็นปัญหาสังคมขนาดใหญ่และส่งผลกระทบในวงกว้าง เช่น ภาวะความเครียด อាកารซึมเศร้า ความคิดอยากฆ่าตัวตาย ความคิดอยากฆ่าผู้อื่น ปัญหาการหย่าร้าง และเปลี่ยนงาน และรายงานอุบัติเหตุจราจรที่มีเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เกี่ยวข้อง ตายเฉลี่ยปีละประมาณ 20 ต่อแสนประชากร มูลค่าการเสียหายประมาณ 70,000 ล้านบาท หากนับรวมความสูญเสียอื่นๆ เช่น โรคตับ โรคกระเพาะอาหาร พิษสุราเรื้อรัง โรคความดันโลหิตสูง โรคหัวใจ เส้นเลือดในสมองตีบหรือแตก มะเร็งหลอดอาหาร มะเร็งตับ จะมีมูลค่าสูงกว่า 1 แสนล้านบาทต่อปี (สำนักกระบวนวิทยา. 2546)

จากสภาพปัญหาดังกล่าว และสืบเนื่องจากมีพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 ที่เริ่มประกาศใช้ในวันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2551 ซึ่งน่าจะส่ง

ผลกระทบต่อทั้งผู้ขายโดยเฉพาะผู้ประกอบการร้านค้าในหมู่บ้านซึ่งเป็นผู้ขายปลีก และผู้ดื่ม เพราะทั้งสองกลุ่มต่างอยู่ในพื้นที่ที่กระจายครอบคลุมใกล้ชิดกลุ่มผู้บริโภคส่วนใหญ่ในเขตชนบท ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาถึงการรับรู้ ความคิดเห็น ปัญหา/อุปสรรค และข้อเสนอแนะที่เกี่ยวข้องทั้งด้านผู้ขาย ผู้ซื้อ เวลาขาย สถานที่ขาย และบทกำหนดโทษ ของผู้ประกอบการร้านค้าในหมู่บ้านต่อพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 เพื่อจะช่วยลดปัญหาและผลกระทบทั้งด้านสังคมและเศรษฐกิจ ช่วยเสริมสร้างสุขภาพของประชาชน ให้ตระหนักถึงพิษภัยของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ตลอดจนช่วยป้องกันเด็กและเยาวชนมิให้เข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการรับรู้ ความคิดเห็นของผู้ประกอบการร้านค้าในหมู่บ้านต่อพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551
2. เพื่อศึกษาข้อคิดเห็น ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะของผู้ประกอบการร้านค้าในหมู่บ้าน ต่อพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Study) เก็บข้อมูลในเชิงปริมาณด้วยการสำรวจ แบบภาคตัดขวาง ในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง (Cross - Sectional Study) และข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเพื่อเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ คือ ผู้ประกอบการร้านค้าในหมู่บ้าน เขตองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอแม่จวนจัตวี จังหวัดขอนแก่น จำนวน 215 คน และกลุ่มตัวอย่างที่เก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ จำนวน 90 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบ่งออกเป็น 2 รูปแบบ คือ แบบที่ 1 เป็นการเก็บข้อมูลในเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อศึกษาถึงการรับรู้ บทบัญญัติของกฎหมาย และความคิดเห็นของผู้ประกอบการร้านค้าในหมู่บ้าน ซึ่งเครื่องมือมีความเชื่อมั่น

(Reliability) โดยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha coefficient) ในส่วนของการรับรู้ ความคิดเห็น และรวมทั้งฉบับ เท่ากับ 0.7799, 0.7468 และ 0.7737 ตามลำดับ และแบบที่ 2 เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) โดยมีประเด็นในหัวข้อการสนทนากลุ่มด้านข้อคิดเห็น ปัญหา/อุปสรรค และข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับบุคคลที่เกี่ยวข้องทั้ง ผู้ซื้อ ผู้ขาย สถานที่ขาย เวลาในการขายปลีก และบทกำหนดโทษผู้ฝ่าฝืน ตามพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551

การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสัมภาษณ์ โดยมีคนวิจัย จำนวน 3 คน และผู้ช่วยนักวิจัยที่ผ่านการอบรมแล้ว จำนวน 10 คน ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ ระหว่างวันที่ 26-28 กุมภาพันธ์ 2551 และเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการสนทนากลุ่มย่อย จำนวน 6 กลุ่มๆ ละ 15 คน ใช้เวลาในการสนทนากลุ่ม 1 วัน (6 ชั่วโมง)

การวิเคราะห์ข้อมูล ในเชิงปริมาณโดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูปในการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson's Correlation) สำหรับข้อมูลเชิงคุณภาพวิเคราะห์ข้อมูล เชิงเนื้อหา (Content Analysis) คือ การประมวลคำสำคัญ (Key word) และเชื่อมโยงความหมายแล้วพรรณนาเป็นความเรียง

ผลการวิจัย

1. เชิงปริมาณ

ด้านคุณลักษณะทางประชากร กลุ่มตัวอย่าง ส่วนมากเพศหญิง ร้อยละ 54.4 มีอายุเฉลี่ย 48.8 ปี (S.D.=11.6) อายุน้อยที่สุด 22 ปี และมากที่สุด 73 ปี กลุ่มอายุมากที่สุดคือ 50-64 ปี สถานภาพสมรส ร้อยละ 85.6 รองลงมาเป็นโสดและหม้าย ส่วนมากมีการศึกษาในระดับประถมศึกษา ร้อยละ 57.7 อาชีพหลักของครอบครัวคือ อาชีพเกษตรกรรม (ทำนา ทำไร่ เลี้ยงสัตว์) มากที่สุด รองลงมา คือ อาชีพค้าขาย ด้านรายได้ของครอบครัวโดย

เฉลี่ยต่อเดือนน้อยกว่า 4,500 บาท รายได้เฉลี่ย 4,703.3 บาท (S.D.=4,340.7) โดยมีรายได้ต่อเดือนต่ำสุด 500 บาท และ สูงสุด คือ 30,000 บาท สำหรับการรับรู้พระราชบัญญัติ ควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ.2551 ของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ส่วนมากรับรู้กฎหมาย ร้อยละ 72.6 โดยแหล่งที่ได้ รับรู้กฎหมายมากที่สุดคือ อสม. ร้อยละ 27.6 รองลงมา คือ ผู้นำชุมชน (กำนัน, ผู้ใหญ่บ้าน) ร้านค้าที่ขายสุรา และ เจ้าหน้าที่สาธารณสุข ตามลำดับ ส่วนแหล่งที่ได้รับรู้ข้อมูล น้อยที่สุด คือ ป้ายประชาสัมพันธ์ หนังสือพิมพ์ เจ้าหน้าที่ ตำรวจ และหอกระจายข่าวสารหมู่บ้าน

ด้านความรู้กลุ่มตัวอย่างมีระดับความรู้ส่วนมาก ในระดับปานกลาง ร้อยละ 50.7 รองลงมา มีความรู้ใน ระดับสูงและระดับต่ำ โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 9.6 (S.D.= 3.1) ต่ำสุด 2 คะแนนและสูงสุด 15 คะแนน เมื่อจำแนกเป็น รายชื่อตามการตอบถูก 3 อันดับแรก คือ สถานที่ห้ามขาย เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ได้แก่ สถานศึกษา สถานบริการน้ำมัน วัด หอพัก สถานที่ราชการ สวนสาธารณะ และสถานบริการ สาธารณสุข ร้อยละ 83.7 รองลงมา คือ รู้ความหมายของ สุรา, ผลเสียของการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ต่อร่างกาย ทั้งกระเพาะอาหาร ตับ หัวใจ สมอง, การกำหนดโทษของ ผู้ปกครองกรณีที่ใช้ จ้าง บังคับ ชูเชิญ ชักจูง ส่งเสริม ยินยอม หรือวานเด็กไปซื้อสุราหรือให้สุราแก่ เด็กมีโทษจำคุกหรือ ปรับหรือทั้งจำทั้งปรับ และผู้ประกอบการร้านค้าจะช่วย ควบคุมและป้องกันปัญหาการเกิดอุบัติเหตุทางการจราจร ที่มีสาเหตุจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเด็กและ เยาวชนได้โดยปฏิบัติตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก และพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อย่าง เคร่งครัด ส่วนประเด็นที่ตอบถูกน้อยที่สุด คือ รับรู้ว่า “เด็ก” ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ.2546 หมายถึง บุคคลซึ่งมีอายุต่ำกว่า 18 ปีบริบูรณ์แต่ไม่รวมบุคคลที่บรรลุนิติภาวะด้วยการสมรส รองลงมา คือ ผู้ดื่มและตรวจพบ ระดับปริมาณแอลกอฮอล์ ตั้งแต่ 50 มิลลิกรัมเปอร์เซ็นต์ ขึ้นไปถือว่าผิดกฎหมายและห้ามขับขีรถ และเวลาที่กำหนด ให้ขายปลีกเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ คือ 11.00-14.00 น. และ 17.00-24.00 น.

ด้านความคิดเห็นกลุ่มตัวอย่าง ส่วนมากมีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วย ร้อยละ 50.2 รองลงมา คือ ไม่แน่ใจ และไม่เห็นด้วย โดยมีคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 21.5 คะแนน (S.D.= 3.6) คะแนนต่ำสุด 11.0 คะแนน และสูงสุด 27.0 คะแนน เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วย จำนวน 6 ข้อ โดยมีคะแนนเฉลี่ย อยู่ระหว่าง 2.4 ถึง 2.8 คะแนน ส่วนข้อที่ไม่แน่ใจ จำนวน 3 ข้อ คือ การกำหนดให้ขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เฉพาะเวลา 11.00-14.00 น. และ 17.00-24.00 น. ตามกฎหมาย ไม่มีความเหมาะสม, การได้ปฏิบัติตามกฎหมายโดยไม่ขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แก่ผู้มีอายุต่ำกว่า 20 ปี ทุกครั้ง และร้านค้าที่ขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แก่ผู้มีอายุต่ำกว่า 20 ปี ควรมีมาตรการลงโทษที่รุนแรง

ด้านความสัมพันธ์ระหว่างความรู้กับความเห็นของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ความรู้มีความสัมพันธ์ กับความคิดเห็นในเชิงบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ($r = 0.227$, $p\text{-value} = 0.001$)

2. เชิงคุณภาพ

ด้านการกำหนดอายุผู้ซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พบว่ากลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยกับการกำหนดอายุผู้ซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และไม่ควรรายให้บุคคลที่มีอายุต่ำกว่า 20 ปี จำนวน 60 คน (ร้อยละ 66.7) ข้อคิดเห็นที่สำคัญ คือ “มีอุบัติเหตุจากรถจักรยานยนต์เกิดขึ้นจำนวนมากในหมู่บ้าน ส่วนใหญ่เป็นเด็กอายุต่ำกว่า 20 ปีที่เมาเหล้า” หรือ “อยากให้ออกกฎหมายห้ามเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ดื่มสุราและให้กำหนดบทลงโทษทั้งเด็กและผู้ปกครอง” จำนวน 66 คน (ร้อยละ 73.3) เพราะจะทำให้ผู้ปกครองดูแลบุตรหลานของตนเองมากขึ้นหรือ “จับขังถึงลูกถึงพ่อเฒ่า” หรือ “เด็กจะไม่ได้มั่วสุมหรือใกล้ชิดสุรา” ทั้งนี้ยังเห็นด้วยกับการแสดงบัตรประจำตัวประชาชนของผู้ซื้อ จำนวน 42 คน (ร้อยละ 46.7) อยากให้ลงโทษทั้งผู้ซื้อและผู้ขาย เพราะถ้าบางครั้งผู้ขายไม่ยอมขายให้ ผู้ซื้อบางคนจะจู่จะทำร้ายทำลายข้าวของและทรัพย์สินในร้านและควรกำหนดบทลงโทษผู้ใหญ่ที่ใช้เด็กไปซื้อด้วย เพราะผู้ใหญ่บางคนใช้ให้เด็กไปซื้อสุรา

ด้านการกำหนดสถานที่ขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

กลุ่มตัวอย่างส่วนมากเห็นด้วยกับการกำหนดให้ร้านค้าที่ขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ห่างจากโรงเรียนในระยะมากกว่า 500 เมตร จำนวน 52 คน (ร้อยละ 57.8) ส่วนน้อยไม่เห็นด้วยกับการกำหนดให้ร้านค้าที่ขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในระยะมากกว่า 500 เมตร เพราะปลูกบ้านอยู่ติดโรงเรียนมานานแล้ว “ไม่สามารถย้ายร้านได้ แต่จำเป็นต้องขายเพื่อรายได้ ถ้ารัฐสนับสนุนค่าย้ายร้านก็จะยอมปฏิบัติตาม” เห็นด้วยกับการห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวัด โรงเรียน และสถานที่ราชการ จำนวน 90 คน (ร้อยละ 100) เพราะเป็นสถานที่สาธารณะ “ควรตรวจสอบห้ามทั้งผู้ขายและผู้ดื่มในวัด โรงเรียน และสถานที่ราชการ” ส่วนมากเห็นด้วยกับการห้ามรถเร่ขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จำนวน 75 คน (ร้อยละ 83.3) เพราะเป็นการโฆษณาและควบคุมผู้ขายและผู้ซื้อได้ยาก “ควรออกกฎหมายควบคุมรถเร่ขายและเก็บภาษีให้ถูกต้อง” และส่วนมากไม่เห็นด้วยกับการห้ามสถานีบริการน้ำมันขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จำนวน 79 คน (ร้อยละ 87.8) เพราะสถานีบริการน้ำมันในหมู่บ้านส่วนใหญ่เปิดเป็นร้านขายของชำด้วย “ป้อน้ำมันให้ควบคุมเฉพาะปั๊มใหญ่ ปั๊มน้ำมันในหมู่บ้าน (ปั๊มชุมชน) ไม่ควรควบคุม”

ด้านการกำหนดช่วงเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ กลุ่มตัวอย่างไม่เห็นด้วยกับการกำหนดห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นอกเหนือจากช่วงเวลา 11.00-14.00 น. และเวลา 17.00 น.-24.00 น. จำนวน 90 คน (ร้อยละ 100) เพราะในช่วงเวลาที่กำหนดให้ขาย มีคนมาซื้อไม่มาก ทำให้ร้านค้าขาดรายได้ ชาวบ้านไม่สะดวกในการซื้อ และไม่สอดคล้องกับการดำเนินชีวิตของประชาชนในชนบท ตามคำกล่าวที่ว่า “อยากให้เปลี่ยนเวลาขายเป็น 05.00 น. - 09.00 น. เวลาอื่นไม่มีคนมาซื้อ” หรือ “เปลี่ยนเวลาให้ขายได้เป็นเวลา 08.00 น. -18.00 น. เพราะช่วงนี้คนมาซื้อเยอะ คนขายเป็นคนเสียภาษี” และ “มีแขกมาเยี่ยมช่วงเช้าและช่วงเย็น ไม่มีเหล้าเลี้ยงแขก” ทั้งนี้ยังไม่เห็นด้วยกับการห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ในช่วงเทศกาลและวันสำคัญ เช่น เทศกาลปีใหม่ สงกรานต์ และออกพรรษา จำนวน 90 คน (ร้อยละ 100) เพราะในช่วงเทศกาลดังกล่าว ร้านค้าขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้มาก ทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้น ตามคำกล่าวที่ว่า “อยากให้

ยกเว้นการกำหนดเวลาขายในช่วงเทศกาลปีใหม่และเทศกาลสงกรานต์” หรือ “เทศกาลปีใหม่และสงกรานต์ ขอให้ขายได้ตลอดเวลา”

ด้านการกำหนดบทลงโทษแก่ผู้ฝ่าฝืน กลุ่มตัวอย่างไม่เห็นด้วยกับการกำหนดบทลงโทษแก่ผู้ขาย ที่มีการจำคุก จำนวน 90 คน (ร้อยละ 100) เพราะผู้ขายไม่ทราบอายุผู้ซื้อ และผู้ซื้อส่วนใหญ่ไม่พบบัตรประจำตัวประชาชน ถ้าไม่ขายให้กลัวว่าผู้ซื้อจะทำร้ายผู้ขาย และผู้ขายต้องจ่ายค่าภาษีอยู่แล้ว ควรกำหนดให้ผู้ฝ่าฝืนทำทัณฑ์บน ตักเตือนและห้ามจำหน่าย ตามคำกล่าวที่ว่า “บทลงโทษหนักเกินไป ควรตักเตือนหรือเจรจาให้พอ” หรือ “บทลงโทษหนักเกินไปสำหรับร้านค้าย่อยในหมู่บ้าน เพราะรายได้ไม่มาก” และ “น่าจะลงโทษปรับอย่างเดียว สูงสุด 500 บาท”

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนมากเพศหญิง กลุ่มอายุมากที่สุดคือ 50-64 ปี ส่วนมากสถานภาพสมรสคู่ จบการศึกษาระดับประถมศึกษามากที่สุด อาชีพหลักของครอบครัวคือเกษตรกร และค้าขาย รายได้เฉลี่ยต่อครอบครัวต่อเดือนน้อยกว่า 4,500 บาท โดยเฉลี่ยมีรายได้ 4,703.3 บาท ต่ำสุด 500 บาท และสูงสุด 30,000 บาท ในด้านความรู้ส่วนมากมีความรู้ในระดับปานกลาง เมื่อจำแนกเป็นรายข้อตามการตอบถูกน้อยที่สุด คือ ระบุว่า “เด็ก” ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ.2546 หมายถึงบุคคลซึ่งมีอายุ ต่ำกว่า 18 ปีบริบูรณ์แต่ไม่รวมบุคคลที่บรรลุนิติภาวะด้วยการสมรส รองลงมา คือ ผู้ดื่มและตรวจพบระดับปริมาณแอลกอฮอล์ ตั้งแต่ 50 มิลลิกรัมเปอร์เซ็นต์ขึ้นไปถือว่าผิดกฎหมายและห้ามขับขีรถ และเวลาที่กำหนดให้ขายปลีกเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ คือ 11.00-14.00 น. และ 17.00-24.00 น. นั้น ดังนั้น จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนมากเป็นเพศหญิง อายุเฉลี่ยอยู่ในวันทำงาน มีการศึกษาระดับประถมศึกษา รายได้ของครอบครัวต่อเดือนค่อนข้างต่ำ ถึงแม้ว่าส่วนมากจะได้รับกฎหมายแล้วก็ตาม แต่เมื่อพิจารณาแล้วจะเห็นว่าส่วนมาก มีความรู้ในระดับปานกลาง ซึ่งด้วยเหตุปัจจัยนี้เองน่าจะเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ผู้ประกอบการร้านค้าที่ขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

ต้องฝ่าฝืนกฎหมายและเสี่ยงต่อการได้รับโทษ เพราะมีเป้าหมายคือการเพิ่มรายได้เพื่อจุนเจือครอบครัวดังกล่าวที่ว่า “อยากให้เปลี่ยนเวลาขายเป็น 05.00 น. - 09.00 น. เวลาอื่นไม่มีคนมาซื้อ” หรือ “อยากให้ยกเว้นการกำหนดเวลาขายในช่วงเทศกาล ปีใหม่และเทศกาลสงกรานต์” หรือ “เทศกาลปีใหม่และสงกรานต์ ขอให้ขายได้ตลอดเวลา” เป็นต้น

สำหรับแหล่งข้อมูลที่ทำให้ผู้ประกอบการร้านค้าได้รับทราบกฎหมาย ส่วนมาก คือ อสม. และผู้นำชุมชน (กำนัน, ผู้ใหญ่บ้าน) อาจเป็นเพราะ ทั้ง อสม.และผู้นำชุมชน เป็นกลุ่มบุคคลที่อยู่ใกล้ชิดกับพี่น้องประชาชนในหมู่บ้านและกระจายครอบคลุมในทุกหมู่บ้านทั้งยังมีบทบาทเป็นตัวแทนหน่วยงานภาครัฐทั้งฝ่ายสาธารณสุขและฝ่ายปกครอง โดยต้องแจ้งข่าว ประชาสัมพันธ์เรื่องต่างๆ ที่ได้รับจากการประชุม อบรบ หรือขอความร่วมมือในเรื่องต่างๆอยู่เป็นประจำ สำหรับหนังสือพิมพ์และป้ายประชาสัมพันธ์ เป็นแหล่งที่ผู้ประกอบการร้านค้าเข้าไปในหมู่บ้านได้รับรู้พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ.2551 น้อยที่สุดนั้น อาจเป็นเพราะ ด้วยระยะเวลาการประกาศใช้กฎหมายฉบับนี้เพิ่งเริ่มมีผลบังคับในทางกฎหมายและหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องยังไม่ได้ดำเนินการ แจ้งหรือปิดประกาศหรือจัดทำป้ายประชาสัมพันธ์ให้ผู้เกี่ยวข้องทราบและถือปฏิบัติ หรืออาจเพราะด้วยลักษณะนิสัยที่ชอบการอ่านน้อยและคิดว่าเรื่องกฎหมายเป็นเรื่องไกลตัว จึงทำให้ขาดการสนใจและปฏิเสธการรับรู้ทางสื่ออื่นๆได้

ในด้านความคิดเห็นที่กลุ่มตัวอย่างมียังไม่แน่ใจถึงร้อยละ 33.3 ได้แก่ ทั้งด้านเวลาที่กำหนดให้ขายหรือการไม่ขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แก่ผู้มีอายุต่ำกว่า 20 ปี ทุกครั้ง หรือ ร้านค้าที่ขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แก่ผู้มีอายุต่ำกว่า 20 ปี ควรมีมาตรการลงโทษที่รุนแรง นั้น อาจเป็นเพราะว่าด้วยข้อจำกัดและการไม่สามารถที่จะปฏิเสธลูกค้า ที่มาซื้อสินค้าและแยกแยะผู้ซื้อได้ทุกครั้ง เพราะผู้ซื้อโดยทั่วไปจะไม่บอกอายุที่แท้จริงและต้องแสดงหลักฐานประจำตัวในทุกๆครั้งสำหรับกลุ่มผู้ซื้อที่อยู่ในกลุ่มวัยรุ่นหรือเยาวชน ทั้งๆที่จริงแล้วด้วยจิตสำนึกของผู้ประกอบ

การซึ่งอาจอยู่ในฐานะของผู้เป็นบิดา มารดา หรือผู้ปกครอง เด็กหรือเยาวชน ต่างก็ต้องการมิให้เขาเหล่านั้นยุ่งเกี่ยวกับ เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ก็ได้ เช่นคำกล่าวในการสนทนากลุ่ม ว่า “อยากให้ออกกฎหมายห้ามเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ดื่ม สุราและให้กำหนดบทลงโทษทั้งเด็กและผู้ปกครอง” หรือ “เด็กจะไม่ได้มั่วสุมหรือใกล้ชิดสุรา” เป็นต้น

ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาแล้วจะเห็นว่า ความรู้มีความ สัมพันธ์ในทางบวกกับความคิดเห็นนั้น หมายความว่า ถ้า คนเรามีความรู้ดีแล้วย่อมส่งผลให้มีความคิดเห็นในทาง ที่ถูกต้องควรตามไปด้วย เช่นเดียวกันกับถ้าผู้ประกอบการ ร้านค้าในหมู่บ้านที่ขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีการรับรู้ และ ความรู้ข้อบังคับของกฎหมายดีแล้ว ย่อมมีความคิดเห็นใน ทางที่เหมาะสม เห็นด้วยกับข้อบังคับของกฎหมายและ ย่อมปฏิบัติตามข้อบังคับของกฎหมายด้วย ดังคำกล่าวใน การสนทนากลุ่มว่า “มีอุบัติเหตุจากรถจักรยานยนต์เกิดขึ้น จำนวนมากในหมู่บ้าน ส่วนใหญ่เป็นเด็กอายุต่ำกว่า 20 ปี ที่เมาเหล้า” หรือ “อยากให้ออกกฎหมายห้ามเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ดื่มสุราและให้กำหนดบทลงโทษทั้งเด็กและผู้ปกครอง” หรือ “จับขังถึงลูกถึงพ่อโลด” เป็นต้น แต่อย่างไรก็ตาม ผู้ประกอบการร้านค้าในหมู่บ้านก็ยังต้องการที่จะปรับ แก้ไขข้อบังคับของกฎหมายเพื่อให้ตนเองขายสินค้าได้ มากขึ้นเพื่อให้มีรายได้เพิ่มขึ้น ดังคำกล่าวในการสนทนา กลุ่มว่า “ไม่สามารถย้ายร้านได้ แต่จำเป็นต้องขายเพื่อ รายได้ ถ้ารัฐสนับสนุนค่าย้ายร้านก็จะยอมปฏิบัติตาม” หรือ “ควรออกกฎหมายควบคุมรถเช่าและเก็บภาษี ให้ถูกต้อง” หรือ “อยากให้เปลี่ยนเวลาขายเป็น 05.00 น. -

09.00 น. เวลาอื่นไม่มีคนมาซื้อ” หรือ “เปลี่ยนเวลาให้ขาย ได้เป็นเวลา 08.00 น. -18.00 น. เพราะช่วงนี้คนมาซื้อ มาก คนขายเป็นคนเสียภาษี” หรือ “มีแขกมาเยี่ยมช่วงเช้า และช่วงเย็น ไม่มีเหล้าเลี้ยงแขก” หรือ “อยากให้ยกเว้น การกำหนดเวลาขายในช่วงเทศกาลปีใหม่และเทศกาล สงกรานต์” หรือ “เทศกาลปีใหม่และสงกรานต์ ขอให้ขาย ได้ตลอดเวลา” และควรปรับลดโทษจากการฝ่าฝืนกฎหมาย ฉบับนี้ให้เหมาะสมยิ่งขึ้น ดังคำกล่าวในการสนทนากลุ่มว่า “บทลงโทษหนักเกินไป ควรตัดเตือนหรือเจรจาก็พอ” หรือ “บทลงโทษหนักเกินไปสำหรับร้านค้าย่อยในหมู่บ้าน เพราะ รายได้ไม่มาก” และ “น่าจะลงโทษปรับอย่างเดียว สูงสุด 500 บาท”

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการให้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายที่เกี่ยวข้อง กับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แก่กลุ่มเด็กและเยาวชนอายุต่ำกว่า 20 ปี ทุกคน ทั้งในโรงเรียนและในชุมชน
2. ควรมีการให้ความรู้แก่ผู้นำชุมชนด้านกฎหมาย ที่เกี่ยวข้องกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพื่อจะได้ประชาสัมพันธ์ ให้ผู้เกี่ยวข้องทั้งผู้ขายและผู้ซื้อได้ปฏิบัติตามกฎหมาย
3. ควรส่งเสริมและสนับสนุนให้หน่วยงานทั้งทาง ราชการหรือเอกชนที่เกี่ยวข้อง ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการ ประชาสัมพันธ์ และการรณรงค์เกี่ยวกับกฎหมาย หรือ มาตรการที่เกี่ยวข้องกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อย่างจริงจังและ เป็นรูปธรรมที่ชัดเจน

บรรณานุกรม

1. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ. ข้อมูลการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของคนไทย. (เอกสารอัดสำเนา), 2548.
2. สำนักงานสถิติแห่งชาติ. รายงานสภาวะสุขภาพคนไทย ปี พ.ศ.2546. กรุงเทพมหานคร : ม.ป.พ., 2546.
3. สำนักกระบวนคดีศึกษา กระทรวงสาธารณสุข. การบริโภคสุราและยาสูบของคนไทย. (เอกสารอัดสำเนา), 2546.
4. กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคง. พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546. อัดสำเนา), 2546.
5. ราชกิจจานุเบกษา. พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ.2551. เล่มที่ 125 33 ก หน้า 34-49 ลงวันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2551

